

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMĂNALĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

B-dul Academiei, 3,

BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară 10 lei

În străinătate 12 »

Abrogarea legii pentru instrucția militară în școli

În ziua de 8 Mai 1905, batalionul micilor dorobanți a fost trecut în inspecție de M. S. Regele, în curtea palatului Cotroceni. Timp de patru ciasuri s'au executat, cu cea mai mare precisiune, exerciții militare cu arme și fără arme, diferite lupte și trageri la semn cu carabine mici ¹⁾.

Gradele, cari au comandat și cari încadrau acest batalion erau formate din micii dorobanți. Majestatea Sa Regele a fost pe deplin mulțămît, a admirat vioiciunea și exactitatea cu care s'a executat aceste exerciții. Ca recompensă a bine-voit a acorda câte un ciasornic micilor comandanți cari s'au distins și a permis ca acest batalion să defileze în fruntea oștirea la 10 Mai 1905. Cu această ocazie a rostit următoarele cuvinte: «*Dacă toată țara ar fi organizată în felul acestor copii, un an de serviciu militar ar ajunge*».

Nu se va putea uita nici odată admirația și entuziasmul ce a stârnit defilarea acestor copii dela țară, cari aveau în fruntea lor pe Principele Carol, viitorul lor comandant, în uniforma școalei militare.

Căpitanul Chirișescu, apostolul instrucției militare în școli, eră eroul zilei. Toți admirau rezultatele obținute — și ca atare a fost însărcinat să colaboreze și apoi să aplice legea pentru introducerea instrucției militare în școli.

Toată lumea era convinsă că prin această instrucție se va face tineretului nostru o educație sufletească mai patriotică și mai disciplinată.

«Prin această lege noi ne găsim în fruntea mișcării provocată de scânteia japonismului. Și trebuia să fie așa, căci nu există popor în Europa, care să aibă granițe geografice mai șubrede ca ale noastre» ²⁾.

¹⁾ Relație din «Monitorul Oficial» No. 32 din 12 Mai 1905.

²⁾ Generalul G. Iannescu.

În toate țările se admiră inițiativa luată de Guvernul nostru. Astfel jurnalul «La France Militaire» zice: «La București inițiativa guvernamentală a pus principiul fundamental; metoda de aplicațiune practică va fi opera comisiei ministeriale; programul ne este cunoscut...

«La acest program va trebui a recurge și în Franța inițiativa privată, dacă ea este cu sinceritate preocupată de ideea de a-și apropia «credo» al educațiunii naționale intensive».

Germania, care și datorește situația de astăzi educațiunii naționale ce primă tinerimea în școli, se gândește serios a introduce și ea instrucția militară în toate școlile sale. Bavaria a realizat chiar această organizare.

Ideile ce călăuzesc astăzi pe conducătorii poporului german pentru întărirea puterii armate a imperiului sunt următoarele:

a) *Inceperea educațiunii militare a tinerimei din școala primară și continuarea acestei educațiuni, treptat, până la epoca intrării tinerilor sub steag.*

b) Alcătuirea unui program al materiilor acestei educațiuni, în scopul de a asigura dezvoltarea forțelor fizice, intelectuale și morale ale tânărului; exerciții de gimnastică, scrimă, cunoașterea instituțiilor militare, plimbări militare în fine legarea acestor deprinderi prin fluviul vivificator al patriotismului, alimentat de studiul adâncit al istoriei naționale și de cultul dragostei pentru armată.

c) Intovărășirea armatei și a școlii pentru realizarea scopului educațiunii patriotice intensive¹⁾.

Austro-Ungaria a trimis în luna Octombrie 1907 pe d-l Schvalb, inspector școlar din Viena, cu însărcinarea de a studia modul de predare al instrucției militare în școlile noastre.

Ministerul de externe și Ministerul de război au fost informate că d-l Schvalb și-a depus raportul, opinând a se introduce și în școlile austro-ungare instrucția militară²⁾.

În Bohemia introducerea instrucției militare în școli dă rezultate uimitoare.

Bulgaria a introdus această instrucție în toate școlile Statului în anul 1907.

În Japonia astăzi ia parte cu cel mai mare entuziasm la toate exercițiile de campanie atât fiul proprietarului de moșii cât și fiul Samuraiului. Instrucția militară s'a făcut obligatoare în toate școlile statului și în cele mai multe din instituțiile private.

1) Generalul Iannescu. Educația militară a națiunii și teoria japoneză.

2) Ziarul «Viitorul» din 2 Decembrie 1907

Chiar *copii dela 6—7 ani* să distrează pe timp frumos așezându-se în rânduială inapoia unuia din ei, cari poartă drapelul «*Răsăritul Soarelui*», urmând pe conducătorul lor cu pasul cadențat în ordine militărească și parcurgând distanțe de mai mulți kilometri sub soarele arzător etc. ¹⁾....

Asupra acestei instituții generalul Hârjeu scrie următoarele :

«*Legea instrucțiunii militare în școli nu a fost impusă de lumea politică ; ea răspunde unei înalte trebuințe : soarta și viitorul țării și a neamului românesc.*

«*Se poate că alcătuirea și aplicațiunea ei să fie greșite ; ideia însă este sănătoasă și nu trebuie aruncată.*

«*Virtuțile cari fac din cetățean un bun ostaș sunt aceleași cari fac din om un bun și vrednic cetățean.*

«*Pentru ca un cetățean să devină bun soldat trebuie să aibă o educație morală, civică și patriotică, fără de care el nu va fi decât un rău cetățean sau un fără patrie. Instrucția militară are de scop să facă din cetățean un apărător conștient al țării și să îl deprindă cu ideia că este dator a-și sacrifica viața pentru ea. Nu văd pentru ce această instrucțiune ar fi dăunătoare scopului urmărit de învățământul școlar.*

«*Intr'un singur caz ași admite incompatibilitatea între ambele învățăminte, când învățământul școlaelor române ar tinde să facă din tineret cetățeni cosmopoliți, adică când ar fi merit să ne deznaționaleze neamul.*

«*Cum însă prin mintea nici unui român nu a putut trece o clipă măcar această idee, repet încă odată că principiul fundamental al legii este tot atât de sănătos pedagogicește vorbind în țara românească, cum este în Japonia, în Elveția, în Suedia și în alte țări.*

«*Mă rezumez : legea organizării învățământului militar trebuie modificată, dar nu abrogată.*

Orice operă omenească are la început inconveniente inerente prevederilor noastre.

Admit că la făurirea și aplicarea acestei legi s'a putut strecură greșeli de organizare, sau poate că unii din instructori nu au fost la înălțimea chemării lor.

S'a căutat oare a să remedia vre-unul din aceste inconveniente ?

Sunt pozitiv informat că dela 1907 autoritățile superioare școlare au fost dușmănoase acestei instituții naționale, care s'a votat de alt partid de guvernământ.

Ca probă avem scrisoarea publicată zilele trecute în «*Noua revistă*

¹⁾ Miltär Wochmblatt No. 157 din 1906.

Tomână», prin care Ministerul de instrucție zice pe față și cu curajiu: în o adresă oficială «că lucrează pentru desființarea acestei instituții», care acum trei ani a fost atât de binevoitor apreciată de Majestatea Sa Regele.

Cu toate piedicile puse, rezultatele sunt îmbucurătoare din punctul de vedere moral. Copiii de la țară sunt mai vioi, vorbesc fără sfială, salută drapelul, iubesc armata — și fac cu bucurie exercițiile militare.

Cunosc mulți institutori de la sate, cari regretă sincer desființarea acestei instituții folositoare pentru educația morală și patriotică a fiilor de țărani.

Legea făurită de noi se aplică cu sfințenie de vecinii noștri bulgari, cari știu cum să crească și să pregătească tinerimea pentru realizarea idealului lor național.

Ce încredere să mai avem în temeinicia și durabilitatea legilor noastre, când o asemenea lege patriotică se desființează după trei ani de funcționare?

MAIOR V. VERZEA.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IN PRIBEGIE

*E rea cum vezi din cale afară
Vorbește, dar în silă
Copila lui în astuseară,
Frumoasa lui copilă.*

*Lucirile de albă lună
Privesc pe geam în casă,
Parc'ar avea ceva să'i spună
De dragostea rămasă.*

*Așteaptă'n mica ei chilie;
Frumoasă e de pică
Și o liniște de acum pustie
In juru'i se ridică.*

*Gândirile'i pornesc departe
In noaptea înstelată,
Ar vrea, dar vezi că n'are parte
Ca să'l mai vaz'odată.*

*E dus acuma. Cine știe
Pe unde'l poartă firea !!
Ar vrea chiar drumul să i'l fie
Căci sfântă'i e iubirea.*

*Nu l-a 'nțeles, când jos în vale,
Pe o vreme așa senină,
I'a spus că va pleca în cale
Și'n veci n'o să mai vină.*

*N'a mai venit înstreinatul
Din pribegia 'ndelungată,
Copila și-a rărit oftatul,
Dar n'o să'l uite niciodată.*

N. C. SUSEANU.

NEGURI

VI.

Dacă m'am întremat, m'am dus iar la institut.

Vremea trecea și mai mohorită acum, lumina nu mai venea s'alunge noaptea rece, care sălășluia în ființa mea ca într'o peșteră. Treceau zilele, treceau săptămânile, treceau lunile, treceau anii, și n'aduceau nici o schimbare, n'aprindeau nici o lumină.

Când trecui în clasa a cincea începu să citesc, cu patimă, cărți străne de școală, stam neclintit în ungherul meu și ceteam de dimineață până 'n seară, cu un fior de durere și de fericire în același timp. Și când mă întrebă un profesor: «Despre ce-i vorba aici, Vrăncene? tresăreau răsete, ici și colo, prin bănci, și mă ridicam c'o privire aiurită, ca trezit dintr'un vis. cu fața roșie, cu părul în neregulă.

Uneori, un rând, o vorbă, făceau să mi se șteargă slovele de subt ochi, îmi trezeau icoane iubite, ș'adeseaori rana veche sângeră:

«De ce nu m'a luat mama și pe mine? Cum s'a îndurat să mă lase?»
De multe ori îmi izvoră o întrebare: «Ce fel de om o fi acel care a luat-o? O fi, oare, acum mai fericită?»

Acasă, mai cu seamă, se deschidea și mă durea mai ascuțit rana pe care mi-o făcuse plecarea mamei.

O-lăile pustii păreau acum apăsată de o măhnire de moarte. Casa, lucrurile, îmbătrânite parcă. Tata albise în câțiva ani cât în douăzeci. Sta ceasuri, neclintit, pe un scaun, fără să spună nimic, ca adâncit într-o veșnică piroteală. Și eu fugeam de-acasă cu inima strânsă, și colindam pe uliți singuratic.

Tata mănca acum la birt. Și acolo stam ceasuri, unul în fața altuia, fără să ne spunem nimic, ca doi străini.

Din când în când, cerea să-i mai aducă o sticluță de vin, și, după ce-și bea paharul, rămânea nemișcat pe scaun, cu ochii în gol.

Încăperea scundă a birtului se golea, și noi doi rămâneam singurii mușterii. Un chelner pirotea pe un scaun. Ceasornicul din perete își primbă somnoros limba de alamă. O muscă bâzâea undeva și amuțea. Câteodată, batea în ferestri o ploaie mărunță de toamnă, fărăia tristă, întunecând încăperea scundă a birtului. Într'un târziu porneam tăcuți spre casă.

În unele dumineci, rămâneam în internat: «Pentru ce să mai mă duc, îmi ziceam; ce să fac?» În zilele acestea, internatul se cufundă într-o liniște adâncă. Clasele, gangurile negre, erau pustii, grădina uriașă, pustie.

Și în pustiul și tăcerea aceasta, cum stam întins pe patul meu de fer, lăsam deodată cartea din mână și gândurile prindeau a picură ferbinți ca niște lacrimi.

Mă gândeam: «Ce bine-ar fi să mor! Cum stau așa întins, să încep a mă stinge încet, încet, pe nesimțite. Să mă cucerească, clipă cu clipă, noaptea de veci a morții. La ce bun să mai trăiesc? Merită viața aceasta să fie trăită? Poate fi ea mai bună în afară de zidurile școlii. Dar dacă ar fi mai bună viața din afară, nu ar fi așa de ticăloasă viața dintre pereții școlii...»

Și toată mizeria vieții din internat începea să-și picure veninul.

Cumpărasem dela un anticar poeziile lui Eminescu și *Aforismele* lui Schopenhauer, și când stam așa perdut și mă gândeam cu silă la viață, ca un fulger clipea, uneori, un vers ori un aforism, — și noaptea cădea în urmă și mai neagră.

Din dormitorul din fund, ajungeau până la mine glasuri depărtate: «Pas... Foule... Carré... Quinta roaială...»

Erau acei cărora nu li se dăduse drumul în oraș și jucau cărțile, perduți în fumul țigărilor. Cineva pândea întotdeauna la ușă ca să-și vestească atunci când venea directorul, sub-directorul ori vr'un pedagog, și pentru slujba asta i se plătea un leu pe ceas. Sta pe un scaun, lângă ușă, la pândă, și când venea cineva făcea: «Pst!» ș'atunci

ca sub mâinile unor scamatori se făceau nevăzute cărțile de joc și țigările și răsăreau cărțile de școală.

Uneori mă uitam mirat la cei dimprejur, mă uitam lung și mă întrebam cum pot fi oamenii aceștia atât de fericiți? Rădeau cu hohote, se înjurau, urlau și păreau foarte fericiți.

Câte odată, a doua zi de sărbători, vedeam pe câțiva strânși ceată la un loc, vorbind ceva tainic și izbucnind dintr'odată în hohote mari de râs,—și din unele vorbe, spuse mai tare, înțelegeam că-i vorba de femei.

În serile de Sâmbătă, Congopol, un băiat palid, cu ochii negri în cearcăne vinete, se suia, în aplauzele clasei, în picioare pe catedră, și cu glas subțire, din cap, începea a cânta cântece de «café chantant» aplecându-se de mijloc înaintea, făcând cu ochiul, închizând pe jumătate ochii și tremurându-și genele cu un zâmbet tainic, amenințând cu un deget.

Și în painjinișul albastru de fum se înălțau risete, strigăte: «Chelner, înc'un rând de halbe aici... — Vineee...» Și țipetele lungi ale lui Congopol îmi sfredeleau urechile.

Venise acum un pedagog nou, care se împrietenise repede cu câțiva de la noi din clasă. Intra cu pălăria, cu borurile mari, pe o ureche, răsucindu-și mustața mică, bălae, și arătându-și, într'un ris șiret, dinții cu gingii cu tot: «Ei facem ceva diseară, ha?» îl auzeam murmurând tainic. Făcea din ochi, ducea mâna dreaptă la gură, cu degetul cel mare și cel mic ridicate și cu celelalte strânse, și făcea un anumit semn spre gură, care avea darul să înveselească toată clasa. Scuipa într'o parte, injură, scutură din cap, netezindu-și mustața, îl plesnea câte pe unul, cu dosul palmei, peste burtă:

«Bербantule! O facem? Cum, ce, nu's parale? Atunci să-mi dai voce să-ți spun că-mi pare rău că te văd sănătos... Vorba asta să nu mi-o mai spui că mă sinucid...»

Și târziu, în dormitor, auzeam pași tainici, șoapte, auzeam deschizându-se geanul. Iar a doua zi se zvonea că în cutare clasă s'au spart mai multe pupitre și s'au furat niște dicționare, și atunci îmi aduceam aminte de vorbele pedagogului nostru: «Cum, ce, nu's parale?»

În anul următor, când se dădu «preparația» pentru examen, se svoni că elevii școlilor particulare vor da examenul cu o comisie numită de Minister.

Vestea aceasta îi sperie pe toți, și se puseră pe învățat. Unii învățau, prin clase și prin dormitoare, cu fereștile astupate cu cuverturi, într'o lumină verzue; alții în grădină, tolăniți în iarbă, în umbra corturilor de cuverturi. Pretutindeți se înalțau corturile verzi, ca și cum ar fi poposit o caravană ciudată în preajma salcânilor uriași.

Noaptea, lămpile ardeau până la ziuă, prin clase. Prin geamurile deschise, din întunericul grădinei, în care copacii se zugrăveau negri, sub cerul sămănat cu stele, veneau, din când în când, adieri cu miroso puternic de verdeață. Un fluture se învârtă în jurul lămpii care ardeă obosită parcă. Undeva tresărea un fâșiit de filă și curgea, ca din necunoscut, un murmur ca de rugăciune.

Și într-o noapte, mă dusei în grădină, și mă întinsei, cu fața 'n sus, pe-o bancă.

Deasupra cerul albastru — închis, pe care stelele nenumărate îl umplea parcă cu o pulbere de aur, părea sprijinit pe copacii de cărbune.

Și cum stam așa acolo în noapte, pătruns de răcoarea umedă, ce izvoră ca din pământ, deodată luai aminte că pe perețele alb din față, luneca, pe ciubucul zidului, o umbră neagră cătră o fereastră deschisă, și când ajunse la geam o văzai strecurându-se înăuntru, în întuneric.

Acolo știam că eră fereastra dela odaia în care stă economul. La ceasurile acestea dânsul nu eră acasă, eră plecat la hală. Și prin minte îmi trecu icoana nevastei sale, pe care o văzusem, adesea-ori, trecând cu el la braț, pe aleea de caștani.

Părea o fetiță de optsprezece ani, eră balae ca o Ofelie și parcă plutea ca întrupată dintr-o ceață. Intotdeauna eră îmbrăcată într-o rochie deschisă, și o umbrelă trandafirie, îi puneă pe fața albă o rumeneală ușoară ce părea izvorâtă din lăuntru. Și dintr'odată, ca la o chemare, răsări, de după un zid de copaci, luna de un trandafiriu care bătea în auriu, și ca un abur vioriu, străveziu, aproape nevăzut, umplu grădina uriașă. Și eu simțeam în lumina această dumezească ca o apăsare dulce pe pleoape și între sprincene, și când întorsei ochii spre fereastră văzui două umbre: umbra neagră care se strecurase pe geam, și o altă umbră, albă,—stăteau neclintite, ca zugrăvite pe pânza de întuneric a ferestrii.

Examenul începù cu un fior. Toți cei din comisiune ascultau cu fețele încremenite, cu gura strânsă.

«Ne ducem dracului, ziceau băeții; anul acesta, ni s'a înfundat!»

Eu stam într-o bancă de lângă fereastă. Imprejur vedeam, ca printr'un abur, fețe galbene, tremurându-și buzele, cu ochii în carte. La tablă cineva ștergea și scria, cu fruntea asudată, și, din vreme 'n vreme veneau, ca din depărtări nemăsurate, vorbele: «cosin a cosin b.»

Il vedeam pe delegatul Ministerului chinuindu-și încruntat creionul. Vedeam, pe fereastră, trecând grăbiți, prin grădina pustie, alergând,

sufragiilor cu farfurii, cu tacâmuri, cu pahare, cu șervete, și făcându-se nevăzuți, pe porțița care da în curtea casei directorului. Intrau, eșiau, umblau forfota. Și, din când în când, se arătă și domnul econom, gras, burtos, legănându-se pe picioarele scurte, ștergându-și mereu fruntea roșie cu basmaua. Intr'un suflet trecu și domnul subdirector, dând disperat din mâni, și-l auzii strigând din gât: «Ililei, răilor, umblați mai repede, că acuși îs douăsprezece...»

Și când eșirăm din clas, răsări un sufragiu cu un paner uriaș, plin cu sticle, de abia ducându-l pe un umăr, cu gâtul strâmb, pe când domnul subdirector îi făcea semne disperate din porțiță.

La masă, se svoni că comisiunea mănâncă la domnul director, și domnul econom ne zâmbea vesel din ușă, ca și cum ar fi vrut să ne spue: «N'aveți nici o grijă, băeți, c'are să fie bine...»

La două, eram cu toții în clasă, și așteptam, cu ochii la porțița din fundul grădinei, din clipă în clipă, să iasă comisiunea dela director. Dar comisiunea nu părea de loc grăbită.

Cineva scoase ceasul și zise :

«Trei ceasuri, de-acu trebue să iasă...»

Și după un răstimp, auzii :

«Pst! uite-i!»

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și ridicai ochii.

În frunte, pășea președintele comisiunei, la braț cu directorul. În urmă, venea subdirectorul cu ceilalți delegați ai ministerului. Și cu toții erau foarte rumeni și veseli. Și atunci îmi trecu prin minte icoana coșului uriaș, plin cu sticle, și-mi adusei aminte de zâmbetul domnului econom.

Prorocirea zâmbetului său n'a rămas de minciună, căci am trecut cu toții și în anul acela, ca și în ceilalți ani, când ministerul nu numea comisii.

Ca niște stupi au prins a vui clasele după examen, pretutindeni vedeam fețe fericite, ochi strălucitori de bucurie.

Lângă mine, câțiva plănuiu un chef la Rivali și pedagogul nostru, cu pălăria cu borurile mari pe-o ureche, își răsucea mustața bălae, poleită de lumină, și-și arătă dinții strălucitori și gingiile trandafirii; închidea dintr'un ochi, făcând semnul său obișnuit spre gură, și-l plesnă câte pe unul, cu dosul mânei, peste pantece, strigând: «Berban-tule!»...

Și veni și ziua împărțirii premiilor. De sub umbrarul castanului uriaș, din mijlocul grădinei, muzica militară își revărsă melodiile răsunătoare în lumina strălucită a zilei.

Părinții priveau, de pe băncile așezate la umbra unui pâlăc de sal-

câmi, cu fețele luminate de un zâmbet de fericire nemărginită, la acei cari zburau dela un rec la altul, ca pe niște aripi nevăzute; făceau tumbe în aer, și se prindeau de cealaltă bară; se învăteau în jurul recurilor, în tactul muzicei, și dintr'odată se opreau sus, cu picioarele spre cerul albastru, și stăteau așa, câteva clipe, neclintiți, cu fețele roșii, cu vinele gâturilor umflate.

Pretutindeni fâlfăeau stegulețe, ca niște flăcări. Ca niște fluturi uriași, fluturau evantaile. Porneau ropote răsunătoare de aplauze. Și lumina mare a zilei aceștia avea ceva de sărbătoare; iar peste zidurile de cetate ale institutului plutea, ca și pe fețele părinților, un zâmbet de fericire rară.

Și când se isprăvi gimnastica și fanfara tăcu, la masa acoperită cu cărți și coroane, se înalță, în lumină, din mijlocul profesoriilor, directorul și, după ce bău un gât de apă și-și așeză paharul la loc, își încheie la pept un nasture a redingotei, se rezemă în palme și aplecându-se înainte zise, închizând din ochi, și întorcând capul la dreapta și la stânga:

«Onorate doamne, onorați domni, promoțiunea de anul acesta este o nouă dovadă de modul cum își fac datoria, atât domni profesori, cât și elevii, în cea mai veche instituție particulară din Capitala Moldovei».

Și vorbele, rostite pe nas, prinseră a-mi suna în auz ca dintr'o depărtare mare. Cu ochii la părinți, mă gândeam la ai mei, și în mijlocul veseliei tuturor, simțeam o sfâșiere ascuțită în suflet, și-imi venea să plâng în glas.

Răsunau împrejur aplauze, îl vedeam, ca printr'o ceață, pe director, dând din mâni, închizând din ochi, mângâindu-și favoritele.

Apoi fanfara izbucni din nou, o mână înalță în lumină, o coroană și-o așeză pe capul unui băiat înalt, o alta îi întinse niște cărți.

Intr'un răstimp scurt de liniște, un glas strigă un nume, și aceiași melodie scurtă, viforoasă, izbucni.

Vedeam mame, strângând la pept capete încoronate și sărutându-le; vedeam înalțându-se la ochi batiste ca să șteargă lacrimi de bucurie.

Și dintr'odată, la un nume pe care eu nu-l înțelegeam, mă pomenii împins dela spate, auzii glasuri strigându-mi: «Vrâncene, te-a strigat pe tine...»

Și când, în mijlocul fanfarei, îmi puse coroana pe cap, simții că nu-mi mai pot stăpâni lacrimile și mă strecurai grăbit, — nu cătră băncile pe cari stăteau părinți, căci mie n'avea cine-mi îmbrățișa capul încoronat, pentru mine n'avea cine-și șterge lacrimi de fericire, — ci

cătră gangul întunecos. Și când am ajuns în clasa pustie, am căzut pe o bancă, cu fața în mâni, și-am început a plânge amar, zguduit de suspine, cu coroana jos, la picioare, în pulbere.

(Va urmă)

N. N. BELDICEANU.

S O N E T

*Ce har cuprinzi, o, rază de lumină!
Tu nu cunoști, în sborul tău, hotare,
Oricât de lung'ar fi a tă cărare;
Domnești, când zarea largă e senină.*

*Ci azi, când inima-mi e iarăși plină
De-acea ne mai învinsă 'nșiorare,
Ce 'ncinge-un suflet față de altare,
Spre izbăvire harul tău îmi vină!*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Cobori din lumea ta cu mii de stele!
Vei întâlni domnița visurilor mele
Pe-a'dorului bătute căi ne'ntoarse.*

*Sărută-i lung și dulce alba mână,
Cè pe norocul meu o simt stăpână:
Vei stânge setea gurii mele arse!*

C. TEODORESCU.

FRUNTAȘI AI ROMÂNILOR

CORIOLAN BREDICEANU

Prin moartea lui Brediceanu, Români de peste munți au pierdut pe unul dintre cei mai de frunte oameni ai lor. Numai cei ce l'au cunoscut deaproape pe Bredicianu știu ce mare este această pierdere. Dacă sentimentul național e azi atât de puternic dezvoltat în Banat, meritul revine în mare parte marului bănățean a cărui moarte o jălesc azi toți Români.

Lugojan de viță veche, Brediceanu a fost Român cu trup, cu suflet, întruparea bunului simț românesc, și om de mare energie și activitate.

Terminase studiile juridice de timpuriu. La vârsta de vr'o 24 de ani era deja avocat celebru în Lugoj. Până atunci Lugojenii aveau pe Constantin Udrea, marele primar al orașului și filantrop vestit, care era sufletul mișcărilor bisericești-școlare. Politică nu se prea făcea pe vremea aceea. Cu intrarea lui Brediceanu în arena vieții publice, tot orașul, tot comitatul, întreg Bănatul începu o viață nouă. Brediceanu a fost cel dintâiu care a revendicat și a restabilit dreptul Românilor din Caraș-Severin de a vorbi în limba românească în congregațiunea Comitatensă (un fel de parlament județean cu atribuțiuni autonome foarte întinse). Un fior de mândrie cuprinse pe toți Românii când Brediceanu organizează opoziția națională în Congregație; când, în mijlocul numeroasei adunări administrative, începu să vorbească românește în aplauzele entuziaste ale membrilor români, (mai ales proprietari și preoți). Celebre au rămas discursurile lui contra comiților (*»fișpani»*) Takaby și Talaydy, interpelările lui în nenumărate chestiuni de cultură națională românească.

Dar dela administrație puțin se putea obține. Și de aceea Brediceanu și-a pus tot zelul și toată dragostea lui de muncă pe teren bisericesc, școlar și social. Dacă te duci azi la Lugoj, și peste tot în Banat, și rămâi atât de bine impresionat de puternica solidaritate națională de acolo, de gradul respectabil de dezvoltare a bisericilor și școlărilor românești, de prosperitatea băncilor, a reuniunilor de cântări, de toată acea modestă dar serioasă cultură națională, întreabă, și vei afla că în toate și pretutindenea a covârșit inițiativa și naționalismul lui Brediceanu.

Luptele lui electorale la Lugoj, și mai ales la Bogșa și la Oravița au deșteptat conștiința națională a întregului popor. Mii și mii de țărani alergau din toate unghiurile să asculte cuvântul lui. Căci Brediceanu era orator născut. Nimeni nu știa vorbi Bănățenilor ca el, căci nimeni nu-i cunoștea mai bine și nimeni nu le simțea mai bine bătăile inimelor lor. Călătoriile lui prin curerile electorale și vorbirile lui o să rămână legendare. În urma trăsorii lui, veneau zeci și sute de trăsuri împodobite cu flori și cu verdeață; toată preoțimea, toți învățătorii, toți țărani erau cuprinși de o nespusă însuflețire pentru cauza mare a libertății poporului român.

La sinoadele bisericești-școlare dela Caransebeș și Sibiu, la congresele naționale, pretutindeni Brediceanu era în primele rânduri. De când a intrat în Camera Ungariei, el a fost unul dintre cei mai activi și energici luptători români de acolo. Cu un cuvânt, nu numai în Banat, ci în toată viața publică a Românilor de peste munți, Brediceanu a dezvoltat o rodnică activitate.

* * *

Brediceanu a fost o mare și puternică personalitate. Cu toată energia lui, el era un suflet de o bunătate evanghelică și foarte desinteresat. Avocat celebru, el putea agonisi o foarte mare avere. De fapt, el moare sărac. Căci toată preocuparea lui era să facă tot ce putea pentru binele poporului, pe care atât de mult l'a iubit. L'a iubit sincer, dar nici odată nu l'a lăsat,

nici odată nu l'a înșelat, nici odată nu l'a utilizat ca să-și facă, cu sufragiile poporului, propriile sale afaceri. *Nici odată!* Brediceanu era o fire antică. Sincer și fără cel mai mic meșteșug în simțire și în cuvânt. El nu știa ce-i prefăcătoria și retorica studioasă. Când vorbea, în graiul lui lugojenesc, simțea că vorbea inima din el și înțelepciunea vieții, practica lucrurilor și idealitatea concepțiunii în afacerile publice. Crescut la liceul românesc din Beiuș, el avusese parte de o bună instrucție morală și istorică, și totdeauna i-a plăcut istoria. Dar pentru el istoria nu era o chestie de paradă; el o cetea cu drag, pentrucă îi plăcea să simtă pulsul vieții istorice. El avea o foarte frumoasă cultură generală, mult mai de seamă decât ce își vor fi închipuind unii, aceia cari nu-l vor fi cunoscut în deajuns și cari erau ușor ispitiți să-l judece greșit. Mai ales că el, *din princip*, vorbea totdeauna și în toate ocaziile limba poporului român din Banat. El a fost un mare român dar în acelaș timp un Bănățean individualist, însă fără a fi vreodată exclusivist sau separatist. Ferească Dumnezeu! vorba că «*Banatu-i fruncea*» (fruntea), e o glumă lugojenească, ca multe altele, dar nu-i mai puțin adevărat că n'a fost Bănățean și Lugojan ca Brediceanu! O individualitate pe care, dacă ai cunoscut o, nu o uiți nici odată; un om care semăna cu toți Românii de baștină, și totuși avea ale sale caracteristice reliefuri sufletești.

Politicește, Brediceanu era amicul cel mai intim al d-lui Alexandru Mocioni, de când intrase în politică și până la moarte. Fire dreaptă, și mândră de corectitudinea sa, Brediceanu a fost tipul omului leal. El a avut de suferit pe vremuri, pe urma legăturilor sale politice cu d. Mocioni, care ajunse a fi tratat pe vremea Memorandului nu numai ca «*moderat*», ci ca «*trădător*». Firește, vorbe ce se spun la mânie. Nimeni din oamenii nepărtinitori nu s'a îndoit vreodată de bunele sentimente românești ale Mocioneștilor. Dar și peste munți s'au făcut destule greșeli politice!... Lui Brediceanu mai nimic nu i se poate reproșa. El avea prea mult tact politic spre a se deda la exagerări fie într'o parte, fie într'alta. Chiar și în vremea din urmă,—colegii parlamentari îi ziceau «*Bătrânul nostru*» — Brediceanu era neobosit. De sigur că și moartea lui timpurie a fost o urmare a încordării sale prea mari.

Dumnezeu să-l ierte și să dea odihnă vecinică marelui său suflet, căci bun și drept a fost, ca puțini alți oameni. Amintirea lui va trăi de-apururi, cât va răsună limba românească peste munți, căci Brediceanu a fost unul din fiii cei mai vrednici și mai iubiți ai poporului român.

Transmitem și pe această cale cele mai sincere condolențe întristatei sale familii.

I. FLAVIU.

COVORUL DIN PERETE.

(OMPHALE).

— TRADUCERE DIN THEOPHILE GAUTIER —

Unchiu-meu, cavalerul de **, locuia într'o căsuță ce da, de o parte, în tăcută uliță a Turnurilor și de alta în dosnicul bulevard al Sfântului Anton. Între bulevard și trupul casei, niște carpeni bătrâni, mâncați de jigăni și roși de mușchi, își întindeau biete brațe jupuite printr'o ulicioară ascunsă între ziduri vechi și negre. Câteva biete flori tănjeau năbușite, spânzurându-și capetele ca niște tinerele ofticoase, adăstând o rază de soare să le usuce frunzele mucigăite. Ierburile înecaseră cărările ce abia se deslușiau, atâta vreme trecuse de când nu le plivise nimeni. Vre-o doi peștișori roși, mai mult pluteau decât înotau într'un avuz plin de mâl, de lințișoară și de ierburi de smârc.

Asta o poreclise unchiu-meu grădina lui.

În grădina lui, pe lângă frumusețile pomenite, mai era o clădire și mai mică, un chiosc ursuz, pe care parcă în derădere îl botezase *Desfătarea*. Pavilionul ăsta se păraginise de toată isprava. Zidurile i-se arătau pân-tecoase, întregi bucăți de tencuială căzuseră și zăceau pe pământ între urzici și cucută, o mucigăială putredă inverzea temeliile, gergevelile ferestrelor și tocurile ușilor se umflaseră de ploii și pe alocurea nu se mai puteau închide, iar pe alocurea cu anevoință. Un soi de oală mare cu mangal, care împrăstia o abureală încălzitoare, făcea găteala intrării din mijloc; căci, din vremea lui Ludovic al XV-lea, când clădise *Desfătarea*, erau, din prevedere, două uși. Gogoșele, păpădii, rotocoale, încărcau ciubcăria, toată ciugulită de apele din ploii, ce pătruseseră înăuntru.

Biata paragină de eri de-alaltăieri, cum era clădită din paiantă în loc să fie din piatră, se prăpădise că parcă ar fi fost de-o mie de ani și strîjită, crăpată și zbârcită cum era, mâncată de mușchi și de silitră, sămăna cu un matofit timpuriu, sleit de desfrăuri; nu era vrednică de nici un respect, cum nimic nu e mai urât și mai ticălos pe lume decât o rochie veche de tulpan sau un zid vechiu de paiantă, două lucruri ce n'ar trebui să le cruțe vremea și tot le cruță.

Chioșcul ăsta mi-l dăduse unchiu-meu pe seama mea.

Pe din lăuntru nu era mai puțin tombatera ca pe dinafară, deși puțin mai bine păstrat. Așternutul era de mătase galbenă cu niște flori mari, albe. Un ornîc de scoicărie sta așezat pe un picior cu încrustații de sîdef și de fildeș. O cunună de trandafiri șerpua cu cochetărie jur împrejurul unei oglinzi de Veneția; de-asupra canaturilor ușilor, se vedeau zugrăvelile celor patru anotimpuri, în vopseli aprinse. O cucoană frumoasă, spoită cu suliman, purtând un corset albastru ca cerul și niște panglici hawaii, un arc în mîna dreaptă, o prepeliță în stînga, o stemă în frunte, cu un iepure la picioare, se lăfăia și surădea cu drăgălășenie dintr'un cogeamite pervaz lungăreț. Era o veche țiuțoare a unchiu-meu, pe care dase de i-o zugrăvise în Diană. După cum se vede, mobilamentul nu prea era modern. Te puteai crede, totuși, în vremurile Regentei și tapetul mitologic ce îmbrăca pereții desăvârșea minunat această închipuire.

Un covor pe perete înfățișa pe Hercule torcând la picioarele Zeiței Omphale. Desemnul era chinuit după felul de Vanloo și în cel mai Pompadour stil. Hercul purta o furcă la brâu bumbăcită cu un caer roșcat; ținea degetul cel mic în sus, cu o grație deosebită, ca un marchis ce ia

un praf de tabac și torcea, între deg-tul cel mare și arătătorul, dintr'un fir alb de fuior. gâtui-vânjos era gătit cu funți, panglici și bibuluri, cu șiraguri de mărgean și-o sumă de alte zorzoane femești; îmbrăcămintea i-se incheia cu o rochie cenușie ca gușa porumbelului; cu două falduri mari ce-l arăta foarte fercheș pe viteazul ucigător de dihanii.

Omphale avea umerii cei albi ascunși pe jumătate într'o piele de leu de Nemea; mâna ei ușoară se sprijinea pe trupul ciolanos al ibovnicului; părul ei frumos, bălaiu, stropit dintr'o făinița albă, cădea lenes, mătășos și undulos de-alungul gâtului ei de porumbița; piciorușele ei, de adevărată Spaniolă sau Chinezoaică, și ce-ar fi încăput ca într'o ciubotă în papucii de sticlă ai Cenușăresei, erau încălțate în niște pantofi cu tocurile înalte, liliachii, cusuți cu mărgăritare. Zau că era fermecătoare! Copii sta dat înnapoi, cu un fel de semeție dragălașă; gura i-se cuta făcându-i o nutră strengărească; nara îi sta ușor un flăta, obrazii îi avea cam aprinși; ceva seducător aruncat cu îndemănare făcea să-i pară și mai mare strălucirea; îi mai lipsea o mustăcioară ca să fie un mușchetar de săvârșit.

Mai erau și alte vietăți pe covor: nelipsita slujitoare, amorașul cu tolba de săgeți; dar astea nu mi-au făcut vre-o impresie lămurită, ca să-i pot descrie.

Eram foarte tânăr pe atunci, ceiace nu înseamnă că sunt prea bătrân astăzi; abia ieșisem din școală și locuiam la unchiu-meu până să-mi aleg o meserie. Dacă'r fi bănuit creștinul că o să mă fac un povestitor nădrăvan, nu'ncape îndoială că m'ar fi dat pe ușă afară și m'ar fi desmoștenit; dânsul purta cel mai ciocoiesc dispreț literaturii în genere și autorilor în deosebi. Ca gentilom ce era, ar fi spânzurat sau ar fi pus să-i bată la falangă pe toți micșorii ăștia mângăliori de hârtii, ce vorbesc fără sfială despre oamenii de soiu. Dumnezeu odihnească-l pe unchiu! dar el nu punea preț decât pe scrisoarea către Zetulbé.

Cum spuneam, ieșisem din liceu. Eram plin de vise și de închipuiri; eram tot așa de nevinovătat, ba poate caiar și mai decât o fecioară din Sulency. Bucuros că scăpasem de pedepsele dascălilor, mi se părea că tot ce zboară se mănâncă. Credeam în toate celea; credeam în păsorița d-lui de Florian, în mieii pieptănați și dați cu pudră; nu mă îndoiam o clipă despre turma d-nei Deshuilières. Gânde-am că cu adevărat viețuiesc nouă muze, după cum sta scris în *Apendix de Diis et Heroibus* a lui moș Jouveny. Amintirile mele de Beiquin și de Gessner îmi alcătuiau o lume a mea, în care toate erau trandafirii, albastre ca cerul și verzi ca pajiștea. O sfântă nevinovăție! *Sancta simplicitas* cum a zis Me-fistofeles.

Când rămăsei singur în odaia asta frumoasă, odaia mea, a mea singur, simții cea d'întăiu bucurie adevărată. M'apucaii să fac socoteala amănunțită a lucrurilor toate, să număr; cercetaii prin toate colțurile, boscorodii pe de-arândul. Eram într'al patrulea cer, fericit cât doi regi. După cină, (căci se cina pe atunci la unchiu-meu) plăcut obiceiul care s'a pierdut ca multe altele tot așa de plăcute și de care îmi pare rău din toată inima, nerabdător să mă bucur de noua mea locuință, îmi luai sfeșnicul și mă duseii.

Dezbrăcându-mă mi se păru că ochii Omphalei clipiseră; mă uitai mai cu luare aminte, cu un ușor simțimânt de frică, căci odaia era mare și slabă dără luminoasă ce flutura în jurul lumânării, nu slujea decât ca să facă negurile ceva mai deslușite. Mi se păru că-și întoarse capul. Spaima începu să-mi furnice prin oase; suflai în lumânare. Mă întorseii cu fața la perete, mă învâliii cu plapoma peste cap, îmi trăseii chitia până supt bărbie, și putui să adorm.

Câteva zile nici nu mai cutezai să privești spre blestematul de covor, Ca să poată fi crezută de necrezuta mea poveste, nu cred de prisos să spun frumoaselor mele cetitoare că pe atunci eram un băiat tare frumos. Aveam cei mai frumoși ochi din lume; spun și eu, fiindcă așa mi s'a spus și mie, o pielețică ceva mai fragilă de cât cea de acum, o pielețică de garofiță, niște păr negru și inelat, cum îl am și astăzi și șapte spre zece ani, pe care nu-i mai am. Nu-mi mai lipsea de cât o nașă ca să fiu un cheruvim; din nenorocire nașă-mea era de cinci zeci și șapte de ani și n'avea de cât trei dinți în gură, cam grea la cântar de o parte și cam ușoară de alta.

Intr'o seară îmi luai inima în dinți și aruncaii o ochiadă spre frumoasa țitoare a lui Hercule; ea mă privea galeș și măhnită. De data asta îmi trasei chitia până la umeri și-mi vârui capul sub saltea.

În noaptea aceea avusei un vis ciudat, dac'o fi fost chiar vis.

Auzii inelele de la polog lunecând pe druguri, scâțiind parcă le-ar fi tras cineva să le rupă. Mă deșteptai; cel puțin în vis credeam că sunt deștept de-abinele. Nu văzui pe nimeni.

Luna batea în geamuri și păta odaia cu o albeață albăstrie și spălăcită. Umbre mari, matahale, se desemnau pe podeli și pe pereți. Ornicul sună un sfert, sbârâniala ținu mult și abia se stinse, parc'ar fi fost un suspin. Zvâcniturile limbei, ce se alegeau foarte deslușit, păreau că bat dintr'o inimă turburată.

Nu știam ce să mai cred.

Un vânt mănios răsbătu în gergelele și deschise geamurile ferestrelor. Lemnăria plesnia, covorul se mișcă. Cutezai să privești de partea Omphalei, bănuind nu știi de ce, că e întru câțva pricina zarvurii ăștia. Nu mă înșelasem. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Covorul inceptu să fâlfaie și mai cu putere. Omphale se desprinse din perete și sări ușurică ca fulgul pe scânduri, veni la patul meu, întorcându-se cu multă băgare de seamă de partea peretelui. Vai! cum am înlemnit. Cel mai bătrân și vite-z ostaș n'ar fi stat tocmai liniștit într'o împrejurare ca asta și eu nu eram nici bătrân nici ostaș.

Un glas mic, dulce, curgând ca un șirag de mărgăritare, îmi susură încet la ureche cu rostogolirea gingașă a lui, atâta de mult fandosit sub regența de către marchizii și oamenii la modă.

— Ce? ți-e frică copilule? Drept e că nu ești de cât un băețas, dar nu șade frumos să te temi de o doamnă, mai ales de o doamnă tânără care îți vrea binele, șade rău și parcă n'ai fi francez; trebuie să te îndrepti de aci înainte. Hide, copil sălbatec ce ești, lasă mutra asta și nu-ți mai ascunde capul subt plapomă. Mai ai multe de învățat, și bag de seamă că ești un îndărătnic, pajule frumos; în vremea mea chiar cheruvimii erau mai desghețați de cât tine.

— Dar, zău, mi se...

— Ți se pare curios că mă vezi aci și nu colo, îmi spuse mușcându-și ușor buza roșie cu dinții ei albi și întinzându-și arătătorul lung și ascuțit spre perete. Lucrul nu prea e firesc, nu zic ba, dar și de ți-ăș lămurii tot n'ai pricepe: ajunge-ți să știi că nu treci nici o primejdie.

— Mă tem să nu fii di..... di.....

— Diavolul vrei să zici, nu e așa? Cel puțin, trebuie să recunoști că dracii nu sunt albi și că de-ar fi în iad numai draci ca mine, oaspeții de acolo ar petrece mai plăcut de cât în rai.

Ca să-mi probeze că nu se laudă, Omphale scutură de pe umeri pielea-i de leu și-mi arată niște umeri și un sân minunați, de o albeață ce orbă.

— Ei, ce mai zici? mă întrebă mulțumită de ce-mi arătase.

— Ce să zic? Zic că de-ai fi chiar dracul impelițat acum nu-mi mai e frică de fel, doamnă Omphale.

— Ute cum îmi zice! Fă bine, mă rog, și nu-mi mai spune nici doamnă nici Omphale. Pentru tine n'am poftă să fiu doamnă, iar Omphale nu sunt cât nu sunt necuratul.

— Cine ești atunci?

— Sunt marchiza de T***. Puțin după măritișul meu, marchizul dete de se țesu covorul ăsta pentru odaia mea, poruncind să mi se facă chipul în vestmântul Dianii; pe el a zis de l'a făcut închipund pe Hercul. I-a fost foarte ciudată ideea, căci Dumnezeu si' gur știe, nimeni pe lume nu seamănă mai puțin lui Hercule, de cât bietul marchiz al meu. Odaia asta a stat nelocuită foarte lungă vreme. Mie, care se înțelege îmi place să trăesc în tovărășie, îmi venea sa mor de plictiseală și strașnic mă durea capul. Căci cu bărbatu-meu se chiamă că sunt singură. Ai venit tu și m'am bucurat, odaia asta pustiită s'a însufiețit, aveam să port și eu de grijă cuiva. Te vedeam ducându-te și venind, te auzeam dormind, te urmaam când ceteai. Aveai lipici, mutra ta îmi plăcu, erai nostim, m'am îndragostit de tine. Am cercat sa-ți dau o înțelegere, oftam și tu credeai că sufia vântul, îți făceam semne îți asvârliam ochiade dulci, dar nu izbuteam de cât sa-ți pricinuesc frici groaznice.

Mi-am pierdut nădejdea și m'am hotărit să fac pasul necuviincios ce vezi și să-ți spun în față ceea ce nu puteai pricepe din înțelesuri. Acum când știi că te iubesc nădăjduesc că...

Atăta putusem vorbi când un sgomot de cheie se auzi în broasca ușei...

Om, h, le tresări și roși până în albul vederilor.

— Adio! îmi spuse, pe mâine, — și mergând de-anderetelea, pe semne ca să nu-și arate dosul, se duse și se anină în perete.

Servitorul Baptiste venia să-mi ia hainele la curățat.

— Făci rău domnule, îmi spuse dânsul, de dormi cu perdelele de la polog date în lături. S'ar putee' să capeți un guturai, odaia asta e foarte friguroasă!

Perdelele erau într'adevăr deschise. Fiindcă crezusem că întâmplarea n'a fost de cât un vis de noapte, mă mirai foarte, căci știam bine că de cu seară le închisese.

Pe dată ce eși servitorul alergai să cercetez covorul. Il pipăii peste tot și pe față și pe dos: era un covor ca toate covoarele, aspru la pipăit cum sunt cusaturile de lână. Omphale nu seamănă cu fermecătoarea arătare de peste noapte, cât nu seamănă un om mort cu un om viu. Ridicai pulpana: zidul era neted și neatins, nici urmă de vre-o tâblie ascunsă sau de ușă furișată. Băgai de seamă numai că unele fire de lână erau rupte în locul unde picioarele Omphalei atingeau pământul. Lucrul ăsta mă puse pe gânduri.

Toată ziua aceea am stat mut ca un mormânt așteptând să vină seara și cuprins de o teamă amestecată cu nerăbdare.

Mă dusei să mă culc mai de vreme, hotărât să văd cum 'au să sfirșească toate astea. Intrați în așternut, marchiza nu mă lăsă să aștept, se dete jos din prim-ez și sări drept lângă patu-mi de se așeză lângă căpătâiul meu și iară începurăm vorba.

Ca și în ajun îi pusei sumă de întrebări, îi cerui lămuriri. Ea alunga pe unele, răspundea cu ocoluri la altele, dar cu atâtă duh că după un ceas nu mai aveam nici o îndoială despre legăturile mele cu dînsa.

Vorbind îmi trecea degetele prin păr, mă desmierda cu palmuțele pe obraji și-mi punea sărutări pe frunte.

În turuia gura și flecăria spunându-mi glume drăguț, îmi vorbea prietenește, ca o doamnă mare însă, cum de-atunci n-am mai auzit pe ni-

meni vorbind. Se aplecă din jețul de lângă pat în care se așezase la început, petrecându-și un braț în jurul gâtului meu și simțiam cum îi bate tare inima, lângă inima mea. Nu mai încăpea îndoială că era o femeie frumoasă, în carne și oase, o marchiză adevărată ce se culcase lângă mine. Biet școlar de șapte sprezece ani! Era ceva de tot amestor și-mi pierdii capul. Ce-o să se mai întâmple nu știam, dar, așa, nedeslușit, presimțiam că urmările nu puteau fi pe placul marchizului.

— Dar domnul marchiz, ce o să spună de acolo, din perete?

Blana de leu lunecase pe scânduri și pantofii cei de mătase liliachie zăceau alături cu ghetetele mele.

— N'are ce spune, îmi răspunse marchiza râzând din toată inima. Ce? vede ceva? Apoi chiar și de-ar vedea, el e soțul cel mai filosof și cel mai netemut; e deprins. Mă iubești tu mult, copilule?

— Da, mult, mult...

Mjia de ziuă; iubita mea o tuli.

Ziua mi se păru lungă de nu se mai isprăvia. În sfârșit se făcu seară. Lucrurile se petrecură ca și în ajun. Noaptea dintâiu trebuie să fi fost însă geloasă de a doua noapte. Marchiza se făcea mai drăgăstoasă încă. Strengărirăm astfel o vreme îndelungată. Cum nu dormiam de fel noaptea, peste zi eram somnoros și obosit, treabă care nu scăpă din vedere unchiu-meu și nu-i prea plăcu

Bănuind ceva, de bună seamă că ascultase pe la ușe și auzise tot, căci într-o bună dimineată tăbări în odaie la mine așa de pe neașteptate în cât Antoanete abia de avu vreme să se avânte la locul ei.

Venise însoțit de un ucenic tapițer, cu clește și cu o scărifică.

Mă privia cu dispreț și înverșunare, ceea ce dovedia că știe tot.

— Trebuie să fie ne bună marchiza de T***, auzi să se uite la un mucos ca asta, — scârșnia unchiu-meu printre dinți; se legătuse c'o să se cumintească. Ioane, dă jos covorul ăla, împătură-l și sue-l în pod.

Fie-ce vorbă a lui mă izbiă ca niște împunsături de pumoa.

Îon făcu sul pe iubita mea Omphale, sau marchiza de T***, împătură la o laltă cu Hercule sau marchizul de T*** și duse legătura în pod. Nu-mi mai putui stăpâni lacrimile.

A doua zi unchiu-meu mă urcă în diligența ce duce la B*** și mă trimise pescheș la părinți acasă, dar eu nu le spusei un cuvânt din ce pățisem.

Unchiu-meu muri; casa și iucrurile le vândură; desigur că vândură și covorul între bulendrele celorlalte.

Acum câtăva vreme căutând în prăvălia unui negustor de vechituri după alte lucruri, mă împedica de un sul gros, prăfuit și plin de pânze de păiajeni.

— Ce-i aci? întrebai pe negustor.

— Este un covor rococo, ce înfățișează drăgostile doamnei Omphale cu domnul Hercule; e un Beauvais adevărat, cusut numai în matase și tare bine păstrat. Cumpără mi-l pentru odaia dumată de lucru; pentru dumneata nu-l dau scump.

La numele Omphalei tot sângele mi se adună la inimă.

— Ia desfă-l, să văd, ziseiu abia putând să rostesc cuvintele, cu glasul întretăiat, ca prins de friguri.

E a dânsa. Mi se păru că gura-i îmi sâmbește drăgăstos, că ochiul i se aprinde întâlnindu-mi vederile.

— Cât ceri?

— Pai... mai jos de patru sute de franci, nu l-aș putea da.

— N'am atâta asupra-mi. Mă duc să aduc; peste un ceas mă întorc.

Mă innapoi ai cu banii, covorul pierise. În lipsa mea îl preocupăse un englez, dăduse șeșe sute și-l și ridicase.

La urma urmei poate că e mai bine că s'a întâmplat așa și că mi-a rămas neatinsă această dulce aducere aminte. Se zice că nu trebuie să ne mai întoarcem la dragostile d'întăiu, nici să mai mirosim trandafirul ce ne-au îmbătat în ajun.

Și apoi nu mai sunt nici destul de tânăr, nici băiat destul de frumos, ca să mai coboare covoarele din perete de dragul meu.

CATON THEODORIAN.

REVISTA GENERALĂ

Revista revistelor.

Numărul 11 al publicației lunare «*Păstorul ortodox*» tipărite pe socoteala clerului din județul Argeș, despre care, din pricina grămădirii de material, nu s'a putut face până acum nici o dăre de seamă în revistă noastră. — se deschide cu frumoasele îndemnuri ale părintelui Boroianu, care iscălește un articol despre «Ch-mărea preotească». În altă parte, sub titlul: «Printre Cărți» Arhimandritul I. Scriban relatează cu dea anunțul asupra câtorva noi aparițiuni de cuprins bisericesc, vrednice de luare aminte.

*

În «*Cultura Română*» pe Decembre 1908, de I. Găvănescul publică un articol intitulat: «Spre disoluție sau spre despotism?» și încheie cu afirmarea că: «România merge azi pe calea întunecoasă a anarhiei...».

*

«*Revista Asociației Învățătorilor și învățătoarelor din România*», numărul din luna Decembrie, cuprinde articole semnate: Toma Dicescu: Învățați pe școlarii voștri să cugete, să reflecteze. — I. Mircescu: Importanța muzicii în corurile școlare sâtești. — Iar domnul Dim. Sărbescu, într'un ciudat și cu desăvârșire neînțeleș articol, se rostește în potruva instrucției militare din școli.

Despre încercările de hore și danțuri.

Kunstwart (Noembre 1908). *Von Reigen-und Tanzversuchen* F. Hildebrandt. Nu de multă vreme, numerosul public al Hamburgului s'a putut încredința cu prilejul unei serbări, cât e de mare deosebirea dintre cele două felurte chipări de a înfrăți danțul și muzica în educația trupezasca a tinerimei școlare. Atárnarea slugarnică de sunetele melodiei îngreuiază mișcările, preface jocul într'o nenai descurcată învâlmășală de gesturi și pași trudnic învțați, nimic ce treburia desfășurării sloboade a puterilor. Din potruvă, cât mai larga desrobire de partea muzicală, întrebunțarea mi cărilor obicinuite ale mersului fileșc, ale săriturei, sau ale pașilor de fugă, ridică danțul până la însemnătatea și frumusețea unui exercițiu cu adevărat folositor, căci el trebuie să fie un mijloc de petrecere nesilită și de întregire a personalității omenști.

Din Antropologie.

S'a dovedit cu prilejul celor din urmă cercetări ale domnului Kohlbrugge (*Revue scientifique*, Ianuar 1909) că deosebirile în greutatea, forma creierului omenesc și țesătura circumvoluțiunilor la feluritele rase de pe fața pământului.

tului, rămân fără influență asupra deșteptăciunii, care atârnă de alți factori, nebănuți până acuma.

Creerul Europeanului întrece ca mărime și greutate pe al Negrilor și Mamelaișilor; Eschimosii, Japnezi și Chinezii îl au însă mai greu decât al rasei albe. În adâncime ca și la suprafață, creerul suferă schimbări necontenite; nu se pot găsi nici doi oameni cari să lăbă cu desăvârșire la fel, iar în decursul vieții unuia și aceluiaș individ, creerul se preface mereu, din ceas în ceas, din clipă în clipă.

Prea multă carte!

În «*Rerue internationale de l'Enseignement*» (Ianuar 1909) d. J. Fitzpatrick, arată nespuse de pagubitoare urmări ale învățământului primar și mijlociu dat fără nici o măsură și chibzuială păturilor de jos ale poporului din Statele Unite. Citunile au rămas pustii, lucrul câmpului e părăsit, — lumea năvălește cu grămada la oraș, unde o chiamă ispita unui traiu lesnișos; meseria, munca trupească e lasată pe seama Chinezilor sau a imigranților din Europa.

Binefacerile școlii ajung niște adevărate primejdii sociale și economice; *toți năzue mai sus, iar din cumplita înghesuială a mulțimilor, care apucă drumul înălțării, nu răzesc aproape nici odată oamenii cu desăvârșită pregătire.* Lupta pentru acest nou soi de biruință este cea mai nedreaptă. Un singur mijloc de tămăduire se arată: *împuținarea cunoștințelor netrebnice pentru viață, trezirea latu-ii practice, a dorului de muncă și abuterea celor neînzuștrați pe alte căi decât încătățura au orice preț.*

Noul Testament pentru timpurile de față.

În «*Deutsche Rundschau*» (Ianuar 1909) prof. dr. M. Schian tipărește un articol cu prilejul edițiunii Weiss a Bibliei apărute nu de mult la Heidelberg.

Spre a înlesni creștinătății din Germania cât mai luminoasă înțelegere a Noului Testament, o seamă de cunosători ai celor sfinte, au planuit și dus la îndeplinire anevoioasă, îndelung șteptata ediție a Evangheliei și a cărților apostolice. Pentru cea dintâia oară, dela Martin Luther încoace, Scriptura legii noi se înfațesează lumii credincioase dintre Vistula și Rin sub veștmântul de sărbătoare al unei traduceri întemeiate pe desăvârșita pătrundere a textelor biblice, fără ca prin aceasta, limpezimea și mlađierea, sau chiar pitoreasca vioiciune a formei literare să piardă întru ceva.

Precuântări bogate și strănse lămuresc partea istorică, veacul și împrejurările când au luat naștere în cea din urmă redacție scrisorile de propovedanie ale apostolilor, și când s'au înfiripat din condeiul izvoditorilor astă i necunoscuți nouă după nume, cele patru Evanghelii precum și cele câteva Epistole, — vre-o cinci, — puse pe nedrept în seama lui Pavel. Cu ajutorul acestei nespuse de folositoare cărți, vremea turbure dela începutul Creștinismului se luminează ca prin farmec pentru toți: cuvântul capătă viață, dialogul se însuflețește, oamenii trăesc, lucrează adevărat, și în mijlocul acestei lumi desgropate măestru din șgnra textelor vechi, din colbul talmăcirilor stângace, chipul Mântuitorului răsare puternic, adevărat ca în faptă.

R A S P U N S U R I

D-lui C. Th. — Serisoarea d-v. ni s'a transmis dela administrație prea târziu, când bucata d-v. era cul-asă și nu se mai putea desface din număr. Vă rugăm să iertați această întâmplare neplăcută, pe care o regretăm din suflet, și sperăm că ne veți onora și mai departe cu colaborarea d-v.